

ضرورت مطالعه

احمد رضا مجدی، دبیر مطالعات اجتماعی دبیرستان پسرانه دوره اول

یکی از کاستی‌های جامعه ما گریز از کتاب و پایین بودن سطح فرهنگ مطالعه است. مهم‌ترین عاملی که شاید به این نقیصه در جامعه ما دامن زده عدم احساس ضرورت به مطالعه در افراد است، تا جایی که اگر فرد در وضعیت نیاز قرار نگیرد به سراغ کتاب نمی‌رود. اما کتاب و کتاب‌خوانی، پایه فرهنگ هر جامعه است و چنانچه افراد هر جامعه به این موضوع توجه و علاقه نشان دهند بسیاری از مشکلات آن به واسطه بالا رفتن آگاهی، حل خواهد شد. در جامعه امروز کتاب و کتاب‌خوانی مظلوم واقع شده است؛ در حالی که باید به عنوان یک فرهنگ، توسط رسانه‌ها، دولت، دانشگاه، حوزه و ... در جامعه نهادینه شود و مطالبه عمومی در جامعه اتفاق بیفتد.

اغلب دانش‌آموزان به دلیل عوامل فردی و اجتماعی مانند نداشتن انگیزه و علاقه، کمبود تعداد کتاب‌های علمی و تخصصی مناسب،

نبود الگوی مناسب برای مطالعه در خانواده‌ها، به کارنگرفتن کتاب‌دارهای متخصص در مدارس و توجه زیاد به کتاب‌های کنکوری و کمک‌آموزشی، نه تنها لذت مطالعه و خواندن را درک نمی‌کنند بلکه نسبت به آن دل‌زده می‌شوند. در این میان نقش مهم پایگاه اجتماعی خانواده در تشویق و جهت‌دهی فرزندان‌شان به مطالعه و کتاب‌خوانی را نمی‌توان نادیده گرفت. فرزندان که در خانواده‌های اهل دانش بزرگ می‌شوند، میزان مطالعه و گرایش به کتاب‌خوانی در آنان نسبت به خانواده‌هایی که تمایلی به کتاب و مطالعه ندارند بسیار بیشتر است و بسیاری از انسان‌های موفق در خانواده‌هایی رشد کرده‌اند که والدین آنان اهل مطالعه و پژوهش بوده‌اند. برای ایجاد و جلب افراد به مطالعه، راه‌ها و شیوه‌های کتاب و جذاب شدن کتاب‌خوانی متنوعی وجود دارد. در درس مطالعات اجتماعی با روش خلاصه‌نویسی در کلاس سعی می‌کنم تا به علاقه‌مندی بچه‌ها کمک کنم. چراکه همواره با گزیده و خلاصه‌سازی تعدادی از کتب حجیم و قطور، می‌توان بچه‌ها را به مطالعه ترغیب کرد. البته این یکی از روش‌ها است که در ارتباط با کتاب درسی پیشنهاد می‌شود و راه‌های خلاقانه دیگری نیز وجود دارد که بسته به مقطع سنی و نوع درس می‌تواند متفاوت باشد. برای رسیدن به این مرتبه از کتاب‌خوانی یعنی لذت بردن از آن، برداشتن گام‌های موثر با بررسی جوانب مختلف و استفاده از تجربه‌های موفق در این زمینه نیاز است.

رواج آزمون‌های تستی و عدم علاقه به مطالعه در دانش‌آموزان

نبیل کرمی، دبیر ادبیات فارسی دبیرستان پسرانه دوره اول

صورت نادرست طرح می‌شود گاهی در متنی به‌طور دقیق از دانش‌آموزان پنج غلط املایی می‌خواهند، دانش‌آموزی چهار غلط املایی پیدا کرده و نمره منفی می‌گیرد و شاید دانش‌آموزی واژه‌های درست را غلط و حتی برعکس تحلیل کرده ممکن است به پنج غلط برسد و نمره کامل را بگیرد. اغلب کلماتی که در حوزه املایی اهمیت دارند، واژه‌هایی هستند که حروف خاص زبانی عربی از جمله (ظ-ض-ذ-ز) به کار رفته است که در این مورد هم متاسفانه سوالات تستی عیب و ایراد بزرگی دارند و به‌صورت آموزش معکوس عمل می‌کند. مثلاً کلمه «ذلال» را آن‌قدر در سوالات چهارگزینه‌ای به‌صورت «ذلال» می‌نویسند که گاهی دانش‌آموزان برتر و تیزهوش و حتی دبیر مربوطه ذلال را درست می‌پندارد.

متاسفانه در بازار مکاره کلاس‌های تست، روان‌خوانی به دست فراموشی سپرده شده است و برخی از دانش‌آموزان بعد از گرفتن دبیلیم حتی نمی‌توانند یک متن و یا دوبیتی را درست بخوانند و از مفهوم آن درک درستی نداشته باشند. یکی از راه‌هایی که می‌تواند علاقه مطالعه را در دانش‌آموز بیدار کند تدریس‌ها و آزمون‌هایی است که طراحی می‌شود و آن به‌دادن به سوالات تشریحی، انشا و نگارش و هم‌چنین کاستن از اهمیت سوالات تستی است. به قول معروف از ماست که بر ماست؛ خودمان هدف و غایت تحصیل را آزمون‌های تستی قرار داده‌ایم پس باید از خود شروع کنیم و از راه به خطا رفته برگردیم تا دانش‌آموزان باسواد، ادیب و ادب‌شناس تحویل جامعه دهیم.

ارتباط تنگاتنگی بین درس ادبیات فارسی با کتاب و کتاب‌خوانی وجود دارد. دانش‌آموزان در این درس ضمن آشنایی با بزرگان ادب، فهم متون و اشعار، قواعد سخن گفتن و نوشتن به زبان فارسی دستورمند را می‌آموزند.

کتب ادبیات فارسی در مدارس سرشار از اشعار شاعران بزرگ، متون و داستان‌های نویسندگان صاحب‌نام و مشهور است که دانش‌آموزان می‌توانند با الگوگرفتن از سیاق کلام آن‌ها، راه روشن و همواری را برای تکلم و نوشتن پیش روی خود ببینند.

اما اهمیت بیش‌ازحد به آزمون‌های تستی معضل آموزش امروز است که در مقطع دبیرستان به‌صورت مشخص تری دیده می‌شود. بزرگان تعلیم و تربیت هم بر این نکته مقرر هستند که آزمون‌های تستی روش درستی برای سنجش معلومات و آموخته‌های دانش‌آموزان نیست و تنها یک مقایسه سطحی و ناکارآمد است. چراکه آزمون‌های تستی در یادگیری درک مطلب یا قرابت معنایی دانش‌آموزان تاثیر منفی می‌گذارد. موفقیت در این نوع آزمون‌ها فقط به کمی دقت نیاز دارد و اطلاعات و معلومات زیادی نمی‌خواهد، به‌گونه‌ای که آزمون‌های تستی اغلب با استقبال دانش‌آموزان روبه‌رو شده و برخی با اکراه و «تج‌نچ» کردن از آزمون‌های تشریحی گریزانند. به‌طور مثال در زمینه درست‌نویسی کلمات (املا) سوالات تستی املایی به چند